

Waar Frankrijk een standaard-meter als gevelsteen heeft ingemetseld in het Ministerie van Justitie, hebben de Lage Landen hun eigen standaard: de duimstok. Een houten in vier delen inklapbare centimeter, die al lang geen duimen meer aangeeft maar exact 100 centimeters. Geen bouwvakker gaat zonder deze duimstok op pad. Want een duimstok is niet alleen een praktisch meetinstrument, maar wordt in de bouw ook met graagte gebruikt als afstandhouder, als roerstok voor verf of koffie én als flesopener. Een fraai, ambachtelijk product, dat in deze vorm tegenwoordig alleen nog geproduceerd wordt door de firma Schuil in Drachten. Een familiebedrijf sinds 1945, waar uit houten balken en messing met eigen machines en nijvere handen de volledige duimstok vervaardigd wordt. Hier geen spectaculaire productinnovaties, maar wel volledige toewijding voor een niche-product, waar de bouw nog echt niet zonder kan. Wij spreken directeur Peter Schuil.

Schuil nog de enige producent ter wereld

De duimstok als oer-meetinstrument

Schuil: "Mijn opa, een timmermans knecht, zat in de oorlog ondergedoken. Als een soort van tijdverdrijf maakte hij in de oorlog zelf duimstokken. Laat het er één per week geweest zijn. Na de oorlog zette hij er een fabriekje in op dat zo snel groeide dat hij al snel moest uitbreiden. Dat kon niet in Leeuwarden, dus sinds 1948 staat de fabriek in Drachten. Aan het ontwerp van de duimstok is sinds die tijd niets noemenswaardigs veranderd. Aan de productiewijze wel. Die is ingrijpend gemoderniseerd. Werkten er vijftig jaar geleden ongeveer honderd werknemers aan de 350.000 duimstokken die jaarlijks de fabriek verlaten; nu zijn dat er negen. Naast de befaamde houten duimstokken maken we hier inmiddels ook een kunststof- en een aluminiumvariant. Maar onze voorkeur gaat uit naar het klassiek hout. Die gaat verreweg het langst mee en wordt ook gemaakt van duurzame, recyclebare materialen."

Het thema van dit magazine in 'meten is weten'. Weten we met de duimstok in de hand inderdaad de exacte maten? "We werken hier binnen onze fabriek met zogenaamde 'kalibers', metalen staven die door het IJk Instituut met enige regelmaat nagemeten worden.

Daarmee ijken we onze eigen meetapparatuur. Elk half uur gaat er hier een duimstok uit de productie om nagemeten te worden, waarbij we hele kleine toleranties kennen. Op een hele duimstok zal de afwijking nooit groter zijn dan 0,3 mm. Wie bedenkt dat er volgens strepen gezet worden met een dik timmermanspotlood, begrijpt dat deze afwijking acceptabel is. Onze eisen zijn heel hoog, maar in de praktijk wordt een duimstok nooit op zo'n manier gebruikt dat het een echt precisie-meetinstrument wordt."

Om de kwaliteit hoog te houden maakt Schuil in Drachten alles in eigen huis: ieder onderdeel van de drie scharnieren maar ook de dunne latjes die uit grotere houten balken gezaagd worden. "In het verleden was dat palmhout, maar dat was eigenlijk minder geschikt. Nu gebruiken we andere hardhoutsoorten die licht van kleur zijn, goed recht blijven en die sterk zijn. Dat laatste is ook essentieel, want menig timmerman heeft een duimstok voor het leven." Omdat Schuil de enige duimstokkenproducent ter wereld is en ook alle expertise in huis heeft, maakt het niet alleen de duimstokken, maar bouwt en onderhoudt het ook zelf de machines

waarmee deze gemaakt worden. "We hebben werkelijk alles in eigen hand en zorgen er ook voor dat die handen zo 'eigen' mogelijk zijn. We werken hier dus niet met uitzendkrachten maar met een vaste ploeg eigen mensen die het hele proces kennen. Zo kunnen we onze hoge kwaliteitsstandaard handhaven."

Wij zijn onder de indruk en doen een duim(stok) omhoog.